

Svinsjö gårds samfällighetsförening

Skötselråd

INNEHÅLL

Inledning	2
Uppgifter om naturreservatet	3
Beskrivning av området	4
Områdets begränsning	6
Områdets betydelse samt behov av skydd och vård	7
Ändamålet med reservatet	8
Reservatsföreskrifter	9
Syfte med naturreservatet	11
SKÖTSELPLAN - ALLMÄN BESKRIVNING	12
Geologi	12
Vegetation	12
Fauna	13
Ekologiskt särskilt känsliga områden	15
Friluftslivet	15
SKÖTSELPLAN - PLANDEL	16
Uppläggnings av skötselavsnitt	16
Generella mål och skötselplan	16
Indelning av områdena	16
Skötselråd för att bevara och utveckla områdets naturvärden	17
Skötselråd för att bevara och utveckla områdets friluftsliv	18
Skötselråd för att bevara och framhäva områdets kulturvärden	19
Skötselmetoder	19
Dokumentation	19
Områden som inte skall skötas	20
Skötsel av olika naturtyper inom den del som ska skötas	21
Underhåll Sammanfattning	26
Svinsjön´s små rum, allmänna ytor	29
Privata tomter inom området och närbelägna ytor	33
Tomtagare som ämnar utföra ”egna arbetsmöten”	36
Nätområde	37

Inledning

Skötselplan och beslutsunderlag angående tillsynsuppdrag för Mark och sjö, Svinsjö gårds samfällighetsförening GA1:1 bestående av två delar, beslut och skötselplan.

Beslut behandlar avgränsning, syfte och föreskrifter för Svinsjö gårds samfällighetsförening.

Skötselplanen innehåller en allmän beskrivning av området och en översiktlig skötselplan.

Gatu- och fastighetskontoret har även låtit upprätta en detaljerad skötselplan för delar av området.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning; Marvikens naturreservat delområde Svinsjön
Kommun; Gnesta

Lägesbeskrivning, del av området är beläget inom Svinsjö gårds samfällighetsförening och ligger i nordligaste delen av kommunen och gränsar i mot Strängnäs kommun

Området är beläget ca 20 km från Gnesta centrum.

Fastigheter som ingår reservatet, bl.a. Svinsjön 1:1
Markägare; Svinsjö Gård´s Samfällighetsförening

Naturvårdsförvaltare; Svinsjö gårds Samfällighetsförening 1:1

Beskrivning av området

Reservatet ligger på västra sidan av sjöarna Övre Marviken och Mellan-Marviken. Marviken sjöarna och de båda sjöarna Sillen och Klämningen är belägna i den sprickdals- och förkastnings zonen som kan följas från Östersjön till Mälaren. Sprickdalskaraktären är bäst utbildad vid Marviken sjöarna, där dalgången på vissa ställen är mindre än 100 meter bred och dalsidorna har en höjd av 50-60 meter över vattenytan. Enligt vissa äldre teorier utgör Marviken dalen en del av den fåra som Dalälven hade innan istiden.

Berggrunden längs dalgången består huvudsakligen av gnejsgranit som delvis är starkt uppsprucken och frostvittrad. Resultatet av vittrings- och frostsprängningsprocesserna kan man finna i form av nedrasade block utmed sidorna av Falkberget och Klövberget. Utanför Klövberget finner man också sjö kedjans största djup, ca 25 meter.

Längs dalgången sträcker sig också en av länets större åsar - Strängnäsåsen. Denna är en av de mer variationsrika i länet. Inom reservatet framträder åsen tydligt inom den del som är belägen mellan Mellan-Marviken och Övre Marviken. Avlagringarna är här avsatta som ett stråk av oregelbundna ryggar och kullar av grovt stenigt, grusigt material som höjer sig 15-20 meter över sjöarna. Denna form av avlagringar - kames - är sällsynt i länet.

I lägre stråk mellan kullarna och väster om åsbildningarna finns finkornigare jordarter av sand och mo och längre bort från åskullarna övergår isälvavlagringarna alltmer i lera. Åsbildningarna inom området är förhållandevis orörda och välbevarade. En del gamla grustäcker finns dock inom reservatet.

I områdets västra del finns det s.k. Kvarnkärret som tidigare varit uppdämt och utnyttjat som vattenmagasin. Från Kvarnkärret slingrar sig en bäck i en djup ravin i de finkorniga sedimenten ned till Övre Marviken. Bäckens har tidigare utnyttjats bl.a. som kraftkälla för Krampans bruk. Stora delar av området har varit uppodlat. Den största åkermarken Finnängen ligger också i områdets västra del. Åkermarkerna är i dag fortfarande i hävd. Även delar av betesmarken hävdas.

De båda sjöarna Övre och Mellan-Marvikarna som utgör Södermanlands mest framstående exempel på sprickdals sjöar ingår delvis i reservatet och avvattnas mot Mälaren. De är svagt humösa aligotrofa sjöar med sparsam vattenvegetation.

Övre Marvikens djup inom reservatet är högst ca 10 meter. Mellan- Marviken har sitt största djup, 25 meter, utanför Klövberget.

I Marvikarna finns en intressant bottenfauna. Sjöarna är också fiskrika med många olika arter. Enligt uppgift finns det här ca 10-12 fiskarter, bl.a. den i länet sällsynta nissöga. På grund av bottenfaunan, det stora antalet fiskarter och förekomsten av nissöga har Marvikensjöarna i sjöinventeringen för länet bedömts ha höga limnologiskt-biologiska värden.

Skogen inom reservatet uppvisar stora variationer. Isälvsedimenten närmast sjöarna är bevuxna med enskiktade rena och glesa tallbestånd. Söder om Falkberget finns en björkhage med inslag av tall och enbuskar.

Längs bergssidorna utmed Finnängen förekommer även mindre områden med ek.

De branta bergssluttningarna vid Klövberget och Falkbergets östsidor är huvudsakligen bevuxna med gles omväxlande blandskog eller hällmarkstallskog. Norr om Finnängen finns dock på västra sidan av Falkberget betydande bestånd av gammal högvuxen granskog på fuktig mark. Norr om Klövberget i den branta sluttningen ned mot Pörtviken förekommer också högvuxen gammal granskog. Högre upp i sluttningen förekommer ett visst inslag av tall. På flera ställen i sluttningen mot sjön förekommer smärre områden av yngre lövskog.

Floran är enligt de inventeringar som gjorts inte särskilt rik eller särpräglad. Längs den tidigare nämnda bäckravinen ned mot Övre Marviken växer dock stora bestånd av den förhållandevis sällsynta ormbunken strutbräken som med sina kraftiga bladrosetter sätter sin prägel på vegetationen längs bäckravinsens nedre del. På vissa av de betade åskullarna förekommer dessutom en utpräglad torrbacksflora med brudbröd, vårfingerört, rockentrav, backglim och solvända.

Fågelfaunan inom reservatet hyser ett antal mindre vanliga och hänsynskrävande arter.

Från mitten av bronsåldern, ca 1200 f Kr fram till ca 500 e Kr, när havet stod 10-20 meter högre än i våra dagar, utgjorde Marvikendalen en skyddad och ofta utnyttjad båtled mellan Östersjön och Mälaren. Utmed dalgången finns ett stort antal fornlämningar i form av försvarsanläggningar och gravfält. Vid Krampan finns järnåldersgravar bl.a. på edet mellan Övre Marviken och Mellan-Marviken.

I dag ingår sjöarna som en del av den populära kanotled mellan Mälaren och Vagnhärad. En av ledens mest utnyttjade rastplatser finns inom reservatet, vid norra delen av Övre Marvikens västra strand. På edet mellan sjöarna finns också några av mellersta Södermanlands mest omtyckta badplats. På grund av sitt skyddade läge sker isläggningsen på Marvikarna ofta tidigt på hösten varför sjöarna utnyttjas för långfärdsskridsko.

Områdets avgränsning

Marvikendalen är ett område som är klassat som riksintresse både för den vetenskapliga naturvärden och för friluftslivet. Med hänsyn till geologiska, biologiska samt landskapsbilds- och friluftslivs-, synpunkter hyser området speciella värden.

För en del av fastigheten Krampan 1:1 fastställdes redan 1956 en byggnadsplan för fritidsbebyggelse och industri. Planen innefattade bl.a. tre områden för industriutbyggnad och 27 tomter för bostadshus på åskullarna utmed Marvikarna.

Med hänsyn till områdets värdefulla naturmiljö- och landskapsestetiska värden utfärdade länsstyrelsen 1966 med stöd av 19 § naturvårdslagen i dess dåvarande lydelse ett förordnande till skydd för landskapsbilden vid Marvikensjöarna och Visnaren. Den fastställda byggnadsplanen kunde dock inte omfattas av 19 § förordnandet.

Under 1970-talet fördes vid ett flertal tillfällen förhandlingar med syfte att avstå från att förverkliga genomförandet av byggnadsplanen. Förhandlingarna ledde slutligen till att statens naturvårdsverk 1980 förvärvade Krampan 1:1. Efter det att naturvårdsverket köpt fastigheten upphävdes byggnadsplanen

1981 avsattes fastigheten Krampan 1:1 som interimistiskt naturreservat enligt 11 § naturvårdslagen. Detta förordnande har dock upphört att gälla. 1989 inköptes och tillfogades den ca 22 hektar stora fastigheten Axsjöleden 1:1 med Krampan 1:1. 1991 köpte naturvårdsverket också Klövberget och den närmast intilliggande skogsmarken samt delar av Mellan-Marviken som är beläget omedelbart norr om den tidigare förvärvade fastigheten.

Under 1980-talet har dessutom avsevärda statliga medel investerats för att bevara områdets naturvärden såväl som för upprustningar.

Områdets betydelse samt behov av skydd och vård

Marvikendalen har stora landskapsestetiska värden genom sina höga och branta bergssidor.

Från geologisk synpunkt är området instruktivt och intressant eftersom det är bra exempel på sprickdalar, äldre och yngre rasbranter, strandbildningar, olika typer av isälvsavlagringar samt olika erosionsformer.

Från botaniska och allmänekologiska synpunkter är området betydelsefullt på grund av sin mosaikartade karaktär med ett stort antal biotoper med stor ekologisk spännvidd från våtmarker till torrbackar, med bl a rasbranter och hållmarkstallskogar. Zoologiskt är området betydelsefullt på grund av sjöarnas intressanta bottenfauna och det stora antalet fiskarter med bl.a. den sällsynta arten nissöga.

Ur ornitologisk synpunkt är området intressant genom att fågelfaunan hyser ett antal hänsynskrävande och mindre vanliga arter. Detta understryks också av att länsstyrelsen den 4 december 1991 beslutade att avsätta ett område inom reservatet som fågelskyddsområde enligt 14 § naturvårdslagen.

Reservatsområdet har också en intressant kulturhistoria eftersom det ligger vid en forntida rodd- och segelled mellan Östersjön och Mälaren, centralt beläget i Åkers bergslag. Inom reservatet finns lämningar från Krampanns 1600-talsbruk samt de forvägar som under senare århundraden utnyttjades för att transportera malm, kol mm till Åkers Styckebruk.

Från friluftslivssynpunkt är området betydelsefullt bl.a. på grund av den omtyckta badplatsen samt rast- och övernattningsplatsen för kanotister. Sörmlandsleden går också genom reservatet på en kortare sträcka mellan Pörtviken och Kvarnkärret nordväst om Klövberget-Falkberget.

Flera av områdets naturvärden har tidvis varit hotade av exploateringar och störningar i form av bebyggelse, täkter, kalavverkningar och slitage.

Området bör av skäl som ovan nämnts avsättas som naturreservat enligt 7 § naturvårdslagen.

Länsstyrelsens beslut:

Det beskrivna området som avgränsas av innerkanten av den kraftiga punktstreckade linje som markerats på beslutskartan. Bör av skäl som ovan anförts särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och betydelse för allmänhetens friluftsliv. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen området som naturreservat.

Ändamålet med reservatet

Ändamålet med reservatet skall vara att för framtiden skydda och bevara området, för dess stora naturvärden, värdefulla biotoper för växter och djur, dess intressanta geologi, rika kulturhistoria och stora landskapsestetiska värden samt dess betydelse för friluftslivet.

Ändamålet skall tryggas genom att

- skydda landskapsbilden mot störande ingrepp och anläggningar
- åkrar, betesmarker och kulturskogsområden så långt möjligt hålls i god hävd
- vårda biotoper för växter och djur
- skydda häckningsplatser för hotade och störningskänsliga fågelarter
- lämna skogsområden och hällmarksskogar för fri utveckling
- skydda känsliga biotoper och slitage känsliga isälvsavlagringar genom att kanalisera det rörliga friluftslivet.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser skall gälla för området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägare rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall gälla förbud att:

- 1 bedriva täkt, gruvbrytning, utfyllning, muddring, schaktning, sprängning eller annan verksamhet som kan förändra områdets topografi,
- 2 skada eller förstöra berghällar, t ex genom eldning, bergborrning, målning, inhuggning av inskription eller liknande åtgärder,
- 3 uppföra ny byggnad,
- 4 inom zon I företa skogliga skötselåtgärder såsom avverkning, röjning, plantering eller bortföra vindfällen och död ved,
- 5 inom zon II företa skogliga skötselåtgärder utöver vad som framgår av skötselplanen,
- 6 anordna upplag, annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel,
- 7 använda handelsgödsel annat än på åkermark och på kultiverad betesmark,
- 8 använda kemiska bekämpningsmedel,
- 9 ta mark i anspråk för bete eller åker utöver vad som framgår av skötselplanen,
- 10 bedriva jakt efter det att nu gällande jakträttsarrande gått ut den 1 juli 1993. (Denna bestämmelse gäller dock ej skydds jakt. Om förutsättningar finns kan möjligen klövviltjakt komma att tillåtas i den norra delen av reservatet fram t o m 1995).
- 11 framföra motordrivet fordon i terräng annat än för jordbrukets och skogsskötselns behov
- 12 anlägga väg,
- 13 anlägga brygga eller upplåta plats för båthamn, tältplats eller plats för husvagnsuppställning, utöver vad som framgår av skötselplanen
- 14 inplantera för området främmande djur- eller växtarter, Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd
- 15 dra fram mark- eller luftledning,ar,
- 16 uppföra stängsel annat än för jordbrukets behov,
- 17 upplåta området för tävlingar (orientering el dyl).

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 utmärkning av och information om reservatet,
- 2 utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens friluftsliv enligt karta och skötselplan tillhörande ärendet,
- 3 skötsel av betesmarker innefattande uppsättning och underhåll, av stängsel, betesdrift och liknande enligt skötselplanen.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 bortföra eller skada naturföremål eller ytbildning,
- 2 på för omgivningen (djur och människor) störande sätt använda instrument, radio, bandspelare e dyl,
- 3 göra upp eld, annat än på särskilt anvisad plats,
- 4 skada eller borttaga torra träd, vindfällen, stubbar, nedfallna grenar eller annan död ved,
- 5 skada eller borttaga levande träd, buskar, lavar, mossor eller andra växter,
- 6 störa eller skada djurlivet,
- 7 medföra husdjur som ej åt kopplat eller förvarat i bur,
- 8 förtöja farkost mer än två dygn i följd inom reservatet,
- 9 tälta, ställa upp husvagn eller på annat sätt övernatta inom reservatet. Undantag gäller för särskilt anvisad och markerad plats och då under högst två dygn i följd,
- 10 rida på annat än därför upplåten väg,
- 11 framföra motordrivet fordon annat än på genomfartsvägen förbi Krampan samt på vägen in till särskilt anvisad och markerad parkeringsplats,
- 12 åka motorbåt, vattenskoter eller annat motordrivet vattensportredskap,
- 13 landa med luftfarkost, Det är vidare förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd
- 14 bedriva lägerverksamhet,
- 15 företa vetenskaplig eller annan undersökning som innefattar insamling av mineral, växter eller insekter eller djur av något slag,
- 16 idka försäljningsverksamhet eller annan verksamhet i kommersiellt syfte.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen av reservatet Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av skötselplanen.

- 1 Undantag från skogsvårdslagstiftningen
Inom reservatet skall skogsvårdslagens och skogsvårdsförordningens föreskrifter inte gälla.
- 2 Utmärkning
Reservatet skall utmärkas i enlighet med svensk standard (SIS 0315 22) och naturvårdsverkets anvisningar.
- 3 Naturvårdsförvaltare
Reservatet skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen.
- 4 Samråd
Vid förvaltningen skall samråd ske med länsstyrelsen och statens naturvårdsverk.
- 5 Renhållning
Gnesta kommun svarar för tömning av soptunnor och toaletter.

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att för framtiden bevara Marvikens naturreservat för friluftsliv, närrekreation och undervisning, samtidigt som områdets betydelse för växt- och djurlivet i Södermanland och i regionen säkerställs på lång sikt. Syftet ska tryggas genom att:

- Allmänhetens friluftsliv, rekreation och fritidsaktiviteter främjas.
- Området sköts för att gynna dess natur- och kulturvärden.
- Den biologisk mångfalden bevaras och utvecklas.
- Markanvändning och verksamheter får en lämplig utformning och avgränsning.
- Information om områdets värden förmedlas till allmänheten.

Skötselplan

Allmän beskrivning för Svinsjö Gård

Geologi

Vegetation

Hällmarkstallskog och lövrika hällmarker
Övrig tallskog och barrblandskog

Granskog

Ren granskog förekommer i mindre, spridda bestånd i området. Det största sammanhängande granskogsområdet är vid gäddvägen ner mot Mellan-marviken. Granskog förekommer på rikare marker med finkorniga jordar där successionen gått långt.

Granen är ett så kallat sekundärträd som efterträder pionjärträd som asp, ek och björk då skogen lämnas utan ingrepp från människan och där naturliga störningar uteblir. I naturliga granskogar förekommer nästan alltid störningar av olika slag, då det skapas luckor i krontaket. Granskogen har därför oftast inblandning av andra trädslag som asp, björk och tall. Ibland kan man hitta stora bredkroniga ädellövträd i granskogen, som ett minne av den tid då marken hävdades och var öppen.

Buskskiktet i granskogen består av unga granar, olika lövträdsarter, måbär och hallon. Blåbärganskog, med blåbärsris och kruståtel i fältskiktet är vanlig. Ibland förekommer ett rikare fältskikt med örter som midsommarblomster, hundkex och flenört.

Blandskog

Blandskog förekommer i de något lägre skogspartier spritt i området, men främst utefter Sikvägen in mot området. Blandskogen är till största delen sammansatt av ek, tall och björk med varierat inslag av gran. Blandskogen har liksom övriga landskapet i trakten varit betydligt glesare förr i tiden då skogsarbetet var mer utbrett. Idag är den tät och hävdarter återfinns endast sporadiskt.

Triviallövskog

Björk, asp, al, rönn, sälg, hägg och pil räknas till de triviala lövträden. Främst de två björkarterna glas- och vårtbjörk samt asp och klibbal är beståndsbildande i området.

Triviallövskog har etablerat sig på markpartier som förut hävdades som slätter-, betes- eller åkermark, men som på senare tid lämnats. Ofta är marken näringsrik och fuktig.

I fältskiktet hittar man en blandning av gräs och örter. Midsommarblomster, hundäxing, kirskål och örnbräken är några av de arter som kan dominera i fältskiktet. Partier med rikare fältskikt t.ex. med orkidén jungfru Marie nycklar förekommer också.

Fuktlövskog

Klibbal, glasbjörk och sälg tolererar fuktiga till blöta förhållanden. Alen kan växa blötast, och bildar då typiska socklar. Några större fuktlövsområden finns inte i området. De partier som finns ligger i anslutning till ständerna där ridåer av al ofta bildar en karaktäristisk bård mellan

sjö och land. I fältskiktet kan man hitta en rad olika örter i denna miljö: frossört, kabbeleka, vattenmåra, topplösa och fackelblomster. Starrarter, fuktälskande gräs och säv förekommer också i fältskiktet. Vidare har sälgbuskage etablerat sig på fuktig före detta åkermark

Ädellövskog

Ek är det dominerande ädellövträdet i området och bildar bestånd på några ställen. I de tätare ädellövskogarna saknas fältskikt på sommaren på grund av den starka beskuggningen, medan vårfloran kan vara vacker med blåsippor, violer och nunneört.

Öppen mark

I områdets dalstråk förekommer öppen mark som brukas eller tidigare har brukats. De öppna marker har en lång hävdtradition men där hävden under flera år legat nere har markerna börjat växa igen. På före detta åkermark har fröbanken ibland gått förlorad och har ofta blivit så näringsrik att fältskiktet mest består av triviala arter som hundkex, brännässla, olika tistelarter och storvuxna gräs.

En del av de öppna markerna har restaurerats och åter tagits i hävd.

Våtmarker och stränder

Det förekommer flera typer av våtmarker i området, från strandnära bestånd av klibbal till översilningskärr vid svinsjön's båda tillopp och små mossar insprängda i barrskogen mellan dessa på den östra sidan av sjön. De sistnämnda kan hysa en flora som påminner om små mossar i Norrland med silesår och skvattram, medan översilningskärren är betydligt rikare: här hittar man arter som spindelblomster, mannagräs och skärmstarr.

Sjöarna Svinsjön och Mellan-Marviken

Svinsjön har ett avlopp som bör regleras efter behov för att få en jämn nivå. Svinjön är ej i behov av vassgallring, utan ska i dess nuvarande form lämnas ifred.

Svinsjön har vi dessutom i ett tidigt skede fredat under häckningstid och förbjudit all form av farkoster samt bad under denna tid. Information om detta bör sättas upp. Ett stort antal fågelarter häckar vid sjön.

Badområdet vid Mellan-Marviken är undantaget från naturreservatet. Båda sjöarna är av stort värde för friluftslivet tack vare att de ger möjlighet till bad och fiske.

Stränderna är klassade som ekologiskt särskilt känsliga enligt miljöbalken 3kap 3§.

Fauna

Området är ett av de största sammanhängande natur- och skogsområdena Södermanlands län och har därmed möjlighet att hysa mer arealkrävande djurarter som älg, spillkråka och skogshöns. Potential att hysa arter som kräver död ved i ett visst nedbrytningsstadium finns också. Skogen i och omkring reservatet är så stor att tillgången på död ved kontinuerligt borde kunna vara tillräcklig för mer kräsna insekter och andra evertebrater.

Däggdjur

Älgspår noteras ständigt i området. Rådjur förekommer med en fast stam om cirka 3-4 reproducerande par som har en del av sitt hemområde här. Svinsjön 1:1 är dock även en passage för många däggdjursarter mellan skogarna runt omkring oss.

Räv, grävling och både skogs- och fälthare finns också med fasta stammar i området eller dess närhet. Små däggdjur som sorkar, näbbmöss och igelkott förekommer också.

Fladdermöss är en djurgrupp som är beroende av öppen mark och då gärna i anslutning till vatten. Det finns flera olika arter, och de som noterats i området är följande: större fladdermus och mustasch/Brandts fladdermus.

Fåglar

Svinsjön och reservatets tre sjöar är alla rika fågelmiljöer. Fåglar direkt knutna till vatten i reservatet är till exempel drillsnäppa, storlom och skäggdopping.

De öppna markernas fåglar saknas nästan helt, men många av de arter som trivs i det igenväxande odlingslandskapet och i lövskogen förekommer mer eller mindre rikligt t.ex. näktergal, svarthätta, gröngöling, kattuggla och nötskrika.

Mindre hackspett och stjärtmes är ganska kräsna arter som vill ha stora revir av speciella biotoper. Mindre hackspett vill ha fuktlövskog medan stjärtmesen häckar i vassbevuxna marker. Båda dessa arter har troligtvis häckat i naturreservatet den senaste 10-årsperioden. Korp, tofsmes och rödvingetrast är fåglar som kan träffas på i reservatets barrskogar.

Grod- och kräldjur

De flesta av Svinsjön's grod- och kräldjur har observerats inom Svinsjön's gränser. Sålunda kan man finna padda, åkergroda, vanlig groda, mindre vattensalamander, skogsödla, kopparorm, snok och huggorm. Groddjuren är alla knutna till fuktiga miljöer, diken, småvatten och våtmarker. Samtliga dessa arter är fridlysta.

Huggorm och snok, liksom kopparödlan vill ha soliga öppna platser att jaga på, men skyddade miljöer för vila och fortplantning.

Skogsödlan föredrar trots sitt namn, även ganska öppna platser.

Evertebratfauna

Insekter och andra ryggradslösa djur är inte undersökta i någon större utsträckning. Flera rödlistade och hotade arter hittas troligen i gamla, grova ekar.

Andra viktiga insektsmiljöer är skog med gamla barrträd, där det även förekommer rikligt med död ved. En annan insektsrik biotop är ängs och hagmarker under igenväxning. Här kan man hitta flera arter av fjärilar och steklar. De öppna hållmarkerna hyser ofta en iögonfallande trollsländerikedom. Trollsländor liksom andra sländeordningar som nattsländor och dagsländor, är beroende av vattenmiljöerna i naturreservatet.

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Ett flertal naturmiljöer inom området är klassade som ekologiskt särskilt känsliga, enligt miljöbalken 3kap 3§. För dessa områden finns specifika planeringsmål.

Svinsjöns tillrinningsområde vid infarten är särskilt känsligt för reduktion av tillrinningsarealen och själva vattenområdet är särskilt känsligt för närsaltsbelastning.

Området rymmer förutom gamla ädellövsbestånd och bevarade naturstränder även ett flertal våtmarker med stort värde för den biologiska mångfalden. De ekologiskt särskilt känsliga områdena finns markerade på kartbilaga.

Friluftslivet

Vårt område hör till ett av de mest ostörda naturområdena i Södermanland, trots närheten till bebyggelse och stora vägar. Här finns goda möjligheter att uppleva den rika naturen genom att vandra längs spontant upptrampade stigar eller anlagda väg system. De utsträckta strandområdena ger förutsättningar för vackra sjöutsikter och fiske men även naturbad vid sidan om de större badplatserna vid Mellan-Marviken. Naturorganisationer, skolor och daghem besöker skogen flitigt och aktiviteter såsom orientering, ridning och bergsklättring förekommer regelbundet.

Besökare ska få information om områdets värden och sevärdheter genom informationstavlor.

Tack vare vägar och kollektivtrafikförbindelser är det lätt för de allra flesta att ta sig till området, men för funktionshindrade kan det uppstå problem när man väl kommit till reservatsgränsen.

Plandel

Uppläggning av skötselavsnittet

Plandelen innefattar generella mål och skötselråd för bevarandet av området olik värden, samt övergripande skötselråd för de olika naturtyperna i reservatet. *Detaljerade skötselråd för mindre delområden måste komma efterhand och tas inte upp i detta dokument.* Råden gäller dessutom inte för privata tomter.

Generella mål och skötselråd

Naturresevatet ska vårdas så att dess natur-, friluft-, och kulturvärden bevaras och utvecklas. Målet är ett småbrutet landskap med omväxlande skogsmark och öppna kulturmarker. Skogen ska uppvisa en variationsrikedom såväl i avseende på fördelningen mellan olika trädslag och andra växter, som åldersfördelning. Den nuvarande, för regionen typiska, floran och faunan ska skyddas. Av speciellt intresse är ekbestånden med sin ofta artrika och skyddsvärda fåltskiktsflora och lägre fauna, våtmarkerna, naturstränderna samt de öppna, restaurerade kulturmarkerna.

Indelning av områden

Skogen som för närvarande växer i Svinsjön 1:1 har historiskt sett varit betydligt glesare än idag. Att återskapa denna miljö i hela området är idag inte möjligt resursmässigt. En utglesning skulle också innebära att vissa arter inom skogsområden som t.ex. granskog och trädklädda skogskärr skulle missgynnas. För att kunna bevara både arter som gynnas av skötsel, och av arter som gynnas av att skogen tättnar. Har reservatets och områdets skogsmarker delats upp i områden som ska skötas och områden som ska lämnas för fri utveckling, se kartbilaga.

Syftet med skötseln är:

- att bevara arter som hotar försvinna
- ge en för friluftslivet mer öppen skog
- att prioritera skötsel åtgärderna så att skötseln blir meningsfull ur artbevarande synvinkel och friluftsvärde.

Syftet med fri utveckling är;

- att bevara arter som gynnas av yngre och äldre successionsstadier av naturskog
- Att bevara områden som ger mer vildmarkskänsla

Inom områden som inte ska skötas är det dock tillåtet att röja tät sly utmed anlagda stigar och vägar. Träd som riskerar att falla över ledningar och vägar kan fällas.

Skötselråd för att bevara och utveckla områdets naturvärden

Att bevara och främja växt- och djurlivet handlar i första hand om att bevara arternas livsmiljöer. Ju fler livsmiljöer, biotoper, ett område uppvisar, desto fler arter kan det hysa. Befintliga vegetationstyper inom vårt område ska i stort bevaras. Mindre allmänna sådana, främst gamla ängs-, och betesmarker med och utan inslag av ädellövskog (ek, ask, lind, lönn och hassel) ska dock prioriteras för att säkerställa mångformigheten. Ett varierat och små brutet landskap ska fås enligt skötselanvisningarna för respektive naturtyp.

- Skapa en variationsrik öppen mark. Restaurera och upprätthåll slåtter- och beteshävdade skogs- och gräsmarker för att gynna hävd flora och dit knutna insektsarter.
- Grova träd gynnas i samtliga naturtyper för ved levande insekter och hål levande arter. Solitära ekar samt ekar i sydvända skogsbryn och gamla hävdade marker friställs.
- Bevara småvatten, skydda dem från utdikning och igenväxning till granskog till gagn för groddjur och vattenlevande fauna.
- Bevara mindre partier med täta löv snår och buskage i skogen och fuktområdena för vilt och fågel.
- Skydda naturstränderna genom att undvika generell röjning i strand zonen. Koncentrera skötselinsatserna till några väldefinierade sikt- eller fiskeluckor.
- För fåglarna och insekterna är det viktigt att buskar och träd med bär eller frukter gynnas.
- Bevara och skapa mer död ved. För fågel- och insektsfaunan så viktiga multnande, stående eller omkullfallna träd ska sparas. Speciellt värdefullt för fauna och flora är död ved av ek, hassel, lind, ask och asp. Mindre rishögar efter röjning kan lämnas kvar i skogen för t.ex. igelkottar och kräldjur.
- För landet främmande trädslag får inte planteras (i gruppen främmande trädslag inräknas inte i landet naturaliserade arter).
- Fiskevård får bedrivas inom reservatet.
- Foderhäckar mm för viltet får sättas ut och holkar för olika fågelarter får sättas upp. Som ett sätt att öka områdets mångformighet kan försöksvis fladdermusholkar sättas upp i anslutning till bastun och andra platser där det finns kontakt mellan vatten och kulturmark eller ädellövs-områden.

Skötselråd för att bevara och utveckla områdets friluftsliv

För att göra området attraktivt för friluftslivet bör skötseln inriktas på att bevara en variationsrik naturmiljö med möjligheter att uppleva såväl orörda skogspartier som öppna levande kulturmarker.

Gäller område som ska skötas:

- Genom gallringar enligt skötselråden skapas en lättillgänglig friluftsskog.
- De anlagda vägarna ska underhållas kontinuerligt. Sly som kraftigt hindrar framkomligheten utmed anlagda stigar och vägar bör glesas ut. Träd som faller eller utgör *påtaglig* risk att falla över anlagda stigar eller vägar kapas så att framkomlighet skapas. I dessa fall skjuts stammarna in i skogen.
- Längs strandpromenaden hålls vissa väldefinierade siktluckor öppna, för att främja sjöutsikt eller fiske.
- Tillgängligheten, främst med tanke på funktionshindrade, ska främjas.
- Information om området och dess värden ska finnas på centrala platser.
- Anordningar för sport och lek sköts kontinuerligt för dessa ändamål.
- Eldstäder och hundrastområde planeras utifrån befintlig verksamhet inom området.
- Reservatet ska hållas i städat skick d v s av människan ditkommet skräp ska kontinuerligt tas bort. Markskador ska repareras och störande upplag, stenhögar, etc. tas bort.

Gäller för område som inte ska skötas:

- De anlagda vägarna ska underhållas kontinuerligt. Sly som kraftigt hindrar framkomligheten utmed anlagda stigar och vägar bör utglesas genom försiktig röjning. Träd som faller eller utgör *påtaglig* risk att falla över anlagda stigar eller vägar kapas så att framkomlighet skapas. I dessa fall skjuts stammarna in i skogen. Fallna träd över större anlagda stigar kan sågas av vid vägkanten och dras åt sidan. Man bör eftersträva att det ser så naturligt ut som möjligt.
- Röjning eller kapning ska dock inte ske invid spontant upptrampade stigar
- Reservatet ska hållas i städat skick d v s av människan ditkommet skräp ska kontinuerligt tas bort. Markskador ska repareras och störande upplag, stenhögar, etc. tas bort.

Skötselråd för att bevara och framhäva områdets kulturvärden

- Inom vårt område finns flera fornminnen, bl.a. vid edet i krampan samt även inom vårt område, vilka bör hållas fria från igenväxning genom återkommande, fornminnesanpassad sly röjning.

Dessutom bör platserna skyltas upp.

- Inom området ligger också rester av andra gårdar, med tillhörande mer eller mindre igenvuxna ängs, betes- och åkermarker. På en del av de gamla ängs- och åkermarkerna har hävden återupptagits under 1990-talet.
- Information om områdets kulturvärden bör tillhandahållas besökarna.

Skötselmetoder

Vid arbete i skogen ska häst, vinsch eller små och lätta maskiner användas. Alla markskador ska repareras. Gallringar eller röjningar ska ej ske under häckningstid. Ris efter avverkning ska i små mängder läggas på hög för djurlivet. Vid stora arbetsinsatser kan materialet också flisas, alternativt forslas bort. Stammar lämnas i skogen.

Dokumentation

Alla åtgärder som utförs ska dokumenteras och följas upp i ett protokoll. I uppföljningsprotokollet ska tydligt framgå:

- Vilken åtgärd som har utförts
- Vilket datum åtgärden utfördes
- Hur stor yta åtgärden utfördes på
- Vilka redskap som brukats
- Tidsåtgången för utförd åtgärd
- Kostnaden för utförd åtgärd
- Resultatet av åtgärden vid återbesök

Områden som inte ska skötas

Naturskog:

Skogshistoria:

Har en brokig historia i och med att alla våra gruvor runt omkring i trakten skulle förses med bränsle, varvid minsta lilla tilja gick hädan och försvann i lågorna vid smedjorna till kolarnas förtjusning.

Under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet minskade trycket på skogen. Den har alltmer lämnats för fri utveckling.

Den har inte heller utsatts för större moderna avverkningar eller skogsplanteringar. Resultatet är att vissa partier idag har vissa naturskogsvärden.

Värde:

Skogen har potential att utveckla ett utseende och kan fungera som en naturskog inom snar framtid.

Skötsel mål:

Skogen bör utvecklas mot naturskog. Fri utveckling - med tillåtelse att i framtiden ingripa med åtgärder som efterliknar skeenden i naturskog, såsom skogsbrand. Tillåtelse ges också för att ge skötsel för ovanliga arter om detta är starkt motiverat.

Detta gäller om arterna ej återfinns i den skötta delen av reservatet i tillräckligt säkra populationer. De anlagda vägarna ska dock underhållas kontinuerligt. Sly som kraftigt hindrar framkomligheten utmed anlagda stigar och vägar kan tas bort genom försiktig röjning. Träd som faller eller utgör *påtaglig* risk att falla över anlagda stigar eller vägar kapas så att framkomlighet skapas.

I dessa fall skjuts stammarna in i skogen. Fallna träd över större anlagda stigar kan sågas av vid vägkanten och dras åt sidan. Man bör eftersträva att det ser så naturligt ut som möjligt. Röjning eller kapning ska dock inte ske invid spontant upptrampade stigar.

Skötsel av olika naturtyper inom den del som ska skötas

Hällmarkstallskog där lavar och mossor dominerar:

Historia och värden:

Hällmarkstallskogen har förr varit betydligt glesare än idag. Den har dock under sen tid utvecklats så den idag har stora likheter med naturskog. Eftersom skoglig kontinuitet och förmodligen kontinuerlig tillgång på död ved har rått, hyser den också naturvärden i form av lägre fauna som är på stark tillbakagång i modernt skötta skogar.

Landskapet är öppet och karakteristiskt. Intrycket att hällmarkstallskog är en ursprunglig vildskog är starkt. I en väl utvecklad hällmarkstallskog är marken till största delen täckt av mossor och renlav. Ofta dominerar också ljung.

Skötsel mål:

Väl utvecklad hällmarkstallskog lämnas i hög grad till fri utveckling. Mindre väl utvecklade partier med både löv och tall, där gräs och örter fortfarande växer rikligt, bör ej domineras av tall.

Begränsa partier med väl utvecklad hällmarkstallskog till den nuvarande utbredningen. Plocka bort mindre tallar i svagare utvecklade partier.

Lövrika hällmarker och torr klippterräng med gräs och örter i fältskiktet:

Historia och värden:

Hällmarkerna har troligtvis varit betydligt glesare bevuxna med träd än idag. Skogsbete och uttag av ved och virke har bidragit till den glesa karaktären. Små rester av betesanpassad flora dyker upp här och där vilket visar att fältskiktet hyst flera torrmarksarter. Eken trivs bra på fattigare torra hällmarkerna och föryngrar sig naturligt.

Den uppnår inte den storlek den får i friskare mark men kan ofta ha en mycket hög ålder, vilket även gäller andra lövträd. En gles skog av sådana träd är rent landskapsmässigt en kvalité. Många insektsarter föredrar solvarma värdväxter, bland annat flera av våra vanliga lövträd.

Skötsel mål:

Bevara en gles torr löv dominerad skog på hällmarker och i klippterräng så att fältskiktet av gräs och örter ej går förlorat. Plocka bort unga tallar.

Björk-, asp- och sälgdominans:

Historia och värden:

De flesta områden med björk och asp i likåldriga bestånd utgörs av igenväxande åkermark från 1800-talets uppodling av ängsmark och skog.

Dessa bestånd saknar större naturvårdsvärden på grund av sin ringa ålder, men kan i framtiden bidra med grövre träd och död ved. Ung lövskog är dock mycket attraktivt för många av våra vanligaste fåglar.

Glesa bestånd hyser ibland även rester av äldre tiders betes- och slätterflora.

Skötsel mål:

En glest trädbevuxen skogsmiljö med en skärm av mestadels likåldriga lövträd. Glesa ut trädbestånden genom jämna gallringar om träden står för tätt. Uppväxande yngre granar plockas bort helt. Inslag av enstaka yngre och äldre träd av de dominerande arterna bör finnas. Om ädellöv eller fält arter som tandrot och lungört finns i beståndet ska målet istället vara att gynna dessa oavsett om beståndet mister sin likåldriga eller glesa karaktär. På sikt kan beståndet då utvecklas till ädellundmiljö.

Videbuskage över större och mindre ytor:**Skogshistoria och värden:**

På före detta dikad åkermark, där dikningen tappat sin effekt, utbildas ofta stora videbuskage. Videbuskagen är en mycket sen företeelse i vår skogshistoria. De flesta videbuskage ligger på naturligt fuktig mark som under 1800-talet dikades till åker.

Buskagen uppskattas av många fåglar. Många insekter trivs också på vide men det behövs inte fler stora buskage för att dessa ska gynnas.

Skötsel mål: Sammanhängande större videbuskage bevaras i nuvarande skick om ej bete eller slåtter sker. Mindre buskage och enskilda buskar gynnas i landskapet.

Blandskog, löv och barr:**Historia och värden:**

Blandskogen har, liksom övriga landskapet, varit betydligt glesare förr i tiden. Glesheten var en direkt följd av att skogen var hårt nyttjad av människan, både genom huggning och skogsbete. Vid vårt område syns detta på ett inslag av äldre träd (ofta björk) som vuxit sig knotiga i en öppen miljö. Idag är de knotiga äldre träden ofta begravda bland yngre lövträd och gran. När skogen sluter sig gynnas granen starkt. Blandskog som idag domineras av granar har även tidigare varit bevuxna med gran, men säkerligen i mindre antal.

Den glesa blandskogen hade förr ett stort inslag av hävdarter genom sin ljusöppna karaktär. Idag är blandskogen tät och hävdarterna återfinns mycket sporadiskt.

Skötsel mål:

Blandad gles, öppen skog där ung gran förekommer sparsamt. Den glesa skogen bör vara kraftigt blandad med avseende på träd och busk arter, åldersfördelning samt flerskiktad.

Plocka bort uppväxande ung gran i hög utsträckning. Mycket stora granar eller granar med grenvarv ända nere vid marken plockas ej bort.

Ovanligare träd som en, hägg, getapel, brakved, rönn och ädellövträd bör gynnas. Buskar bör gynnas och får gärna lyftas fram genom att ta bort skuggande träd.

I övrigt är det tillåtet att gallra och röja träd och buskar hårdare om åtgärder som bibehåller marken öppen för lång tid framåt vidtas. Sådan åtgärd kan vara återkommande slyröjning.

Frisk till torr, halvöppen ädellövlund:

Historia och värden:

Ädellövlundar utgörs ofta av före detta ängsmark eller åkrar uppodlade under 1800-talet, eller av ädellövdominerade betesmarker under igenväxning. Till ädellöv räknas här ek, alm, lind, ask, lönn men även hassel in. Lundens värden är en följd av naturtypens speciella ljusförhållanden. I den halvöppna lundens gläntor finner man örter och gräs som påminner om ängs- och betesdriften, medan de mer slutna partierna hyser en rik lundörtsflora. De grova, solbelysta trädstammarna är ofta värdar till en mångfald arter av den lägre floran och faunan, såsom lavar och insekter.

Skötsel mål:

Bibehåll den halvöppna lund karaktären. Gör en platsspecifik inventering av befintliga värden innan skötselåtgärder sätts in.

Avlägsna sly som växer upp i kronan på de grövre ädellövsträd samt friställ ett antal yngre träd för nästa generation.

Bibehåll ett nästan slutet krontak där vårlundfloran är välutvecklad.

Alla granplantor och yngre granar inom lunden plockas bort. Återinför, där så är möjligt, betes- eller slåtterdrift.

Frisk, slutna lundmiljö med ädellövträd:

Historia och värden:

Den slutna ädellövlunden har uppnått en högre igenväxningsgrad och hyser en flora och fauna som hör ädellövskogen till.

Skötsel mål:

Bevara ädellövträdens förekomst i lunden. Lundens mark- och fältskikt ska ha en fläckvis förekomst av halvskugga i en till största delen helskuggig miljö.

Helskugga gör att fältskiktet består av solitärt förekommande örter, medan halvskuggan gör fältskiktet sammanhängande och med ett centralt har ett inslag av gräs. Ljusförhållandena ska vara sådana att överlevnaden och förnygring av växter som lungört och tandrot säkras även på lång sikt.

Alla granplantor och yngre granar inom lunden plockas bort.

Öppen gräsmark:

Historia och värden:

Det äldre jordbrukslandskapet var en mycket rik miljö för växter och djur. En av anledningarna till artrikedomen var att en stor del av markanvändningen baserades på utnyttjandet av naturliga resurser. Bete och slåtter skedde i ogödslade marker med inhemska arter. Kulturmarkerna sköttes noggrant.

Till skillnad från den vilda naturen fick den skötta naturen ett stort inslag av ljus och solvärme. Genom gräsmarkshävden fick många arter tillgång till ljuset, vilket gynnat mångfalden. Trots att en stor del av floran gått förlorad är dessa marker fortfarande lämpade för slåtterskötsel efter insatta restaureringsåtgärder.

Bete förekommer inte idag i området, men föreslås i såväl den öppna gräsmarken som i skogen.

Odlad åkermark såväl som trädesåkrar har alltid varit en del av det öppna landskapet. Idag brukas ingen åkermark inom området. Genom att återinföra trädesåkrar ges livsutrymme för en åkerogräsflora utan att åkern behöver odlas.

Skötsel mål:

Öppna gräsbevuxna marker som anges att de ska hållas öppna *ska röjas från uppkommande sly samt gran.*

Därefter betas eller slås markerna.

Vid slätter ska gräset tas upp och föras bort. Genom att plana ytor lämpar sig väl till slätter kan i första hand ojämna, starkt slybemängda marker eller gles skog hävdas med bete.

Stängsel får inte blockera större stigar inom området. Stängsel ska vidare förses med övergångar, lämpligen färister, för att inte minska tillgängligheten markant. Mindre åkerträdor kan skapas på före detta åkermark.

Genom att plöja upp marken aktiveras fröbanken. Om åkern plöjs med ett antal års mellanrum kan en artrik åkerflora uppstå. Även små ytor av ängsmark kan temporärt plöjas upp för att efterlikna de förr vanligt förekommande lindesåkrarna i ängsmark. Ängens artrikedom kan då öka.

Våtmarker, fuktsänkor i skog och våtmarker vid stränder:

Historia och värden:

Mindre fuktsänkor har förr säkert saknat träd och buskskikt i större utsträckning än idag på grund av skogsbetet. I vitmossedominerade mindre sänkor har frånvaron av trädsugga i några fall bidragit till att växtarter som är karakteristiska på större myrar, kunnat etablera sig och trivas. Om sänkorna lämnas som de är, kommer al, vide, björk eller gran in och ger slutet skog beroende på markens fuktighetsgrad.

Detta har idag skett i de flesta fuktsänkor vid Svinsjön. Några få av fuktsänkorna vid Svinsjön hyser delvis en flora och fauna som är karakteristisk för större sammanhängande mossar och myrar - tranbär, skvattram, odon vattenklöver m.m. Andra solbelysta fuktsänkor har betydelse som potentiella leklokaler för groddjur. De flesta sänkor är idag utarmade genom beskuggning.

Många fuktsänkor attraherar älg genom sina skottskogar av björk och asp samt i vissa fall vattenklöver.

Skötsel mål:

En del av fuktsänkorna bör hållas ljusa och ej över hela sin utsträckning beskuggade av träd.

I utvalda fuktsänkor tas starkt beskuggande mindre alar och björkar bort, speciellt i de mest centrala eller blötaste partierna av fuktsänkan.

Fuktsänkor med fria vattenytor prioriteras. Välutvecklade partier av fuktlövskog bör dock lämnas för fri utveckling om skogsbete ej sker.

Våtmarker vid stränder bör lämnas för fri utveckling men ingrepp tillåts där strandbete eller slåtter är lämpligt.

Naturstränderna ska i övrigt hållas intakta men med väldefinierade sikt- och fiskeluckor.

Ekar och äldre träd i torr till frisk skogsmark**Historia och värden:**

Eken har gynnats av att skogen varit gles. Den klarar ej att etablera sig i skugga utan kräver mer eller mindre öppen mark eller mycket gles skog för att gro på friskare marker. Den glesa hårt nyttjade skogen medförde att eken kunde etablera sig även i frisk mark. Ekar hyser en rik lägre fauna och flora. Speciellt gäller det mycket grova ekar samt hålekar i gles öppen skogsmiljö. Ekar i frisk miljö blir ca dubbelt så grova som bland torrare hällar och berg.

Många berggrötter och branter har säkerligen utgjort refuger där skogsarter varit speciellt gynnade eftersom de ofta kan vara mer svårtillgängliga för bete. Typiskt är att eken har kunnat växa sig grov vid berggrötter. Vid branta bergväggar växer ofta deformerade träd, som växt ihop med kanten av klippväggar. De utgör en sevärd attraktion.

Skötsel mål:

Bevara skogens innehåll av grova ekar och äldre träd.

Högst prioriterat är grova ekar, men även mycket grova tallar, björkar och aspar och andra grova träd bör bevaras. Äldre krokiga eller knotiga träd ska också bevaras även om de är mindre till storlek.

Triviallövträd som växer in i grova ekars kronor, eller som hotar att göra det på sikt, plockas bort. *All gran avlägsnas under och i närheten av grova träd.*

Ekar och äldre träd i öppna kulturlandskapet:**Historia och värde :**

Grova träd, främst ekar i eller vid beteshagar och slåtterängar utgör viktiga livsmiljöer för vedlevande insekter och bör försökas hålla fri från beskuggning av krona och stammar.

Skötsel mål:

Solitära ädellövträd bevaras solitära genom att hålla borta uppväxande sly runt träden.

I partier med dominerande ädellövträd i brynzoner kring öppna marker ska ädellövträden friställas.

All gran och exemplar av trivalträd ska i så fall avlägsnas inom en radie av 2 meter utanför ekkronan.

Nyuppkommande ädellövträd gynnas, utom under vuxna ädellövträd som bedöms ha en anseelig kvarvarande livstid. Bärande buskar och småträd gynnas. Det är tillåtet, efter platsspecifik bedömning, att beskära grövre träds nedre grenar så att ljusinsläppet på stammen ökar.

Död ved:

Historia och värden:

Den äldre bondeskogen har troligtvis haft ett visst innehåll av död ved av de flesta dimensioner. Man ska dock komma ihåg att fallna träd till viss del tagits tillvara, bland annat till bränsle.

Mängden död ved har också begränsats av att den totala mängden träd varit mindre än idag.

Det innebär att en kontinuitet av död ved har förekommit, vilket är betydligt viktigare än den absoluta mängden.

Död ved i olika nedbrytningsstadier har en nyckelfunktion för lägre- och flora och fauna.

Skötsel mål:

Öka mängden död ved inom området

Lämna utgallrade träd att förmultna i skogen i prydliga travar eller rishögar, helst i soligt läge. Själv döda träd på rot lämnas, liksom fallna större trädstammar. En viss bortforsling av död ved tillåts vid större stormfällningar. Det är då viktigt att inte plocka bort alla stammar utan lämna kvar så många att skogen fortfarande hyser död ved i tillräcklig mängd.

Skapa högstubbar, ringbarka för minska mängden rotskott och samtidigt till att skapa död ved kan lövträd ringbarkas istället för att fällas. Genom att beskära träd i hagmarker och alléer kan utvecklingen av framtida hålträd gynnas.

Underhåll sammanfattning

Satsa på mjuka och vilda ytor.

Eftersom det inte finns något facit på hur en bra natur ska se ut, kan det underlätta om det finns en tips/arbetsplan om hur arbetet på lite längre sikt förändrar vårt paradiset till vår lilla oas.

Allt sker inte på en gång, utan planering och åter planering borgar för ett gott arbete. Vi har två magnifika/unika områden som står i särklass inom vårt område, nämligen Svinsjön och vårt bad område vid Mellan-Marviken.

Svinsjön möter oss varje gång vi återkommer till vårt område, samt när vi lämnar det. Badet på sommaren undgår knappast någon och däremellan har vi en enastående natur som vi borde förvalta med omsorg och kärlek .

För närvarande är områdena lite fula och tråkiga med bl. a. diverse upplag av sand, grus och byggnadsmaterial, men detta kan vi råda bot mot med att våga vara lite mjukare.

Idag har vi en mycket steril natur, likt en stadspark. Vi har haft en tro på att plocka bort allt tidigare växtlighet, för att det ligger och ”skräpar”, dessutom sågar vi ner träd som står i vägen för oss estetiskt samt kapar all sly vi kommer åt, krattar och gör fint.

Resultatet blir en steril miljö, växtligheten som är beroende av varandra får aldrig en möjlighet att utveckla sig, faunan av insekter till lite större djur hittar allt mindre föda. Fåglarna minskar i antal, lite större djur söker andra områden runt omkring oss.

Det första vi ska göra är att dela in områden i tre delar, nämligen Svinsjön, bad området och övriga ytor.

Nästa steg är dela in dessa ytor i mindre sektioner i s.k. ”små rum”, här gäller det att tänka igenom våra behov noga innan vi går till handling. (En tankvärd tanke ges till rubriken, Satsa på mjuka och vilda ytor).

Trivsselfaktorn för vårt välbefinnande är stort hos samtliga av oss, istället för att kräva och hota med indrivning av olika medel för att få oss ”Svinsjöbor” att bidra till att hjälpa till vid olika arbetsmöten. Istället ska vi försöka komma fram till en mjukare och mer behagligare lösning där det byggs på entusiasmen och delaktighet.

En radikal förändring är att all s.k. skogsavverkning sker under mycket strikta regler, inga avverkningar inklusive slyröjning sker utan en grundlig genomgång om vad som ska tas bort.

Alla fällda träd kapas och staplas på plats, ris från träden läggs i staplarna och lämnas på plats. I den avsikten att införskaffa timmer eller ved till föreningen tas träden till vara, enligt beslut från styrelsen/tillsyningsman.

Arbetsmötena delas upp i olika indelningar i en arbetsplan för Svinsjö Gårds Samfällighetsförening.

Arbetsmötena får följande indelning: Återkommande Arbetsuppgifter

<i>Vår</i>	<i>Höst</i>
Bryggor (Svinsjön, badet, båt) <i>Reparationer, målning</i> <i>Sjösättning</i>	Bryggor (Svinsjön, badet, båt) <i>Ev. reparationer, målning</i> <i>Upptagning</i>
Bänkar <i>Reparationer</i> <i>Målning</i>	Bänkar <i>Ev. reparationer</i> <i>Ev. målning</i>
Posthus <i>Ev. reparationer, målning</i>	Posthus <i>Ev. reparationer, målning</i>
Fotbollsplan <i>Ev. reparationer, målning</i> <i>Fotbolls näten monteras</i>	Fotbollsplan <i>Ev. reparationer, målning</i> <i>Fotbolls näten tas ner</i>
Informationstavlor <i>Ev. reparationer, målning</i>	Informationstavlor <i>Ev. reparationer, målning</i>
Snökäppar <i>Upptagning, inventeras</i> <i>Nya kompletteras</i>	Snökäppar <i>Utsättning</i>
Baden <i>Iordningställande inför</i> <i>badsäsongen</i>	Baden <i>Iordningställande inför</i> <i>vintern</i>
Slyröjning	Slyröjning <i>Enl. anvisning</i>
Dikesrensning <i>Enl. anvisning</i>	Dikesrensning <i>Enl. anvisning</i>
Städning <i>Enl. anvisning</i>	Städning <i>Enl. anvisning</i>
Egna arbeten <i>Enl. överenskommelse</i>	Egna arbeten <i>Enl. överenskommelse</i>

Svinsjön´s små rum består av följande ytor;

Allmänna ytor

Det första som möter oss, är vår infart med områdestavla, tavlan borde vara en information vad som finns inom området och inte bara en tomtkarta. I samband med det bör de privata brevlådor som är uppsatta bredvid tavlan, bytas ut mot postens standardbrevlådor eller arrangeras på ett annorlunda sätt.

Förslag: Sikvägen från väg 223 ner till Mellan-Marviken, vägen dikes rensas och all sly inom 1 till 2 meter röjs kontinuerligt under året.

Övriga förslag:

Området runt och omkring brevlådorna är i dag inte allt för vacker och något inspirerande område, det är en oerhörd steril miljö av växtlighet och ett fult grusupplag. Posthuset bör renoveras, målas marken iordningsställs både i och framför huset.

Förslag: Blomster i någon form installeras antingen i rabatter eller i kruka/or, några buskar bör även planteras eventuellt planteras några fruktträd. Posthuset utrustas med ett redskapsskjul med ett innehåll av krattor, spadar skottkärria mm.

Området som i dag är upplag för grus borde iordningställas alternativt tas bort.

Övriga förslag:

Nästa område är vägen och omkringliggande ytor fram till vårt midsommar torg.

Förslag: En blomsteräng bör snarast inrättas i och omkring midsommartorget.

Områdeskarta

Övriga förslag:

Skogspartiet mellan midsommartorget och våtmarkerna vid Svinsjöns tillopp, lämnas i orört tillstånd, all ris och träd som är fällda staplas. Riset läggs upp i små högar och lämnas på plats så att död ved kan bidra till att olika nedbrytningsstadier uppkommer, detta är en nyckelfunktion för lägre flora och fauna.

Utgallrade träd lämnas att förmultna i skogen i prydliga travar och rishögar, helst i soligt läge, självdöda träd på rot lämnas, liksom fallna större trädstammar. En viss bortforsling av död ved tillåts vid större stormfällningar. Det är då viktigt att inte plocka bort alla stammar utan lämna kvar så många att skogen fortfarande hyser död ved i tillräcklig mängd.

Förslag: Lämnas orört.

Övriga förslag:

Våtmarkerna i Svinsjön's sydöstra delar och nordliga del, ett område med vår mest innehållsrika fauna av våra minsta innevånare. Dikena får under inga omständigheter rensas så att det fås ett fritt tillflöde av ytvatten från kärr eller väg 223, däremot borde någon typ av filter anordnas för att förhindra salt och förorenat vatten att fritt rinna ut i Svinsjön.

Förslag: Kompletteras omedelbart med en reningsinstalltion. T ex sandfilter.

Övriga förslag:

Svinsjön och stigen runt, är en mycket känslig del av vårt område stora delar av året, både på grund av att sjöfågel häckar och den unika växtlighet som finns runt stränderna. Eftersom det inte är en utpräglad badsjö bör inte heller badande uppmuntras i Svinsjön.

”Den privata brygga som läggs ut i sjön bör tas bort, och båtarna förpassas till Mellan-Marviken.”

Förslag: Bryggan byts ut mot en sjövärdig eller tas den bort. Båtarna förläggs vid marviken, eftersom det råder båtförbud i svinsjön från 1 april till 30 augusti. Pga häckande fågelliv.

Övriga förslag:

I andra delen av sjön har vi en ytlig tillrinning av grundvatten från Gäddvägen, vid passagen av stigen har vi en stor yta som är mycket vattensjuk.

Förslag: Dränering bör installeras på minst två ställen där marken är vattensjuk stora delar av sommaren..

Övriga förslag:

Skogspartiet mellan tomterna på Gäddvägen 2 – 26 och Svinsjön. Området sköts enligt gällande arbetsplan eventuell sly borttages under hösten, all övrig avverkning utförs enbart av ordinarie arbetsmöten vid behov.

Förslag: Enligt text.

Övriga förslag:

Badområdet med grillområde/dansbana och bryggor, rensas från vinterns härjningar, städas upp och iordningsställs. Denna del har en ständig uppmärksamhet med återkommande underhåll, av att blommor och buskar växer och att allt skräp blir upplockat efterhand, ved fylls på i vedförrådet.

Förslag: Badområdet utrustas med ett redskapsskjul med ett innehåll av krattor, spadar, skottkärra mm. Utrustat t.ex. med ett kombinationslås.

Övriga förslag:

Naturresevatet, sköts enligt gällande bestämmelser enligt länsstyrelsen, naturvårdslagen.

Förslag: Se text.

Övriga förslag:

Privata tomter inom området

Tomtagare inom Svinsjö gårds samfällighetsförening sköter sin tomt och angränsande områden ut till väg. Likväl har varje tomtägare rätt att se till att den personliga integriteten uppfylls. Vilket medför att bakom eller vid sidan av tomten, i ett antal meter bedriva främjande insatser för att t.ex. röja ut tätt växtlighet, eller se till att ett insiktskydd fås.

Förslag: Se text

Övriga förslag:

Närbelägna ytor

Markerna i anslutning till Ålvägen, framför allt skogspartiet mot angränsande område söderut och skogsområdet mellan Ålvägen och Laxvägen.

Förslag:

Skogsområdena, som ligger mellan Laxvägen och runt om Gösvägen.

Förslag:

Området som ligger mellan nedre delen av Forell och Flundrevägen, ner mot Naturreservatets gräns, bäcken undantaget.

Förslag:

Ängen, som ligger mellan övre delen av Forell och Flundrevägen, bör underhållas eventuellt sommar bete med får (oljud) eller en slåtter så att ny växtlighet får en chans att etablera sig. Vid slåtter tas gräset upp och bortförs dessutom ska uppkommande sly och gran röjas.

Förslag: Genom att plöja upp marken aktiveras fröbanken. Om åkern plöjs med ett antal års mellanrum kan en artrik åkerflora uppstå. Även små ytor av ängsmark kan temporärt plöjas upp för att efterlikna de förr vanligt förekommande lindesåkrarna i ängsmark. Ängens artrikedom kan då öka.

Övriga förslag:

Skogsområdet, mellan Abborrvägen och Flundrevägen och Natureservatets gräns.

Förslag:

Skogspartiet som ligger i slutningen mellan Abborrvägen och Svinsjön ”Gäddvägen”, och delar av passagen ”stigen” ner mot badet.

Förslag: Rensas från sly runt omkring och på stigen fram till Natureservatet.

Övriga förslag:

Skogspartierna som ligger bakom Gäddvägen 1-11 och 2-26.

Förslag:

Tomtägare som ämnar utföra ”egna arbetsmöten”

En lista sätts upp för antecknande av intresse för att utföra egna arbeten, information delas ut till berörda tomtägare som avser att utföra egna tilldelade arbeten för Svinsjö Gårds samfällighetsförening räkning och om vilken typ av arbete som avses.

Tillsyningsman avgör vilka arbeten som skall utföras och utfärdar en arbetsrapport.

Arbetsbeskrivning lämnas och område framgår av respektive områdeskarta, där även tomtlista ingår.

Tomtägare antecknar tid, datum och namn på erhållen informations blankett från tillsyningsman.

Arbetsrapporten lämnas i postlåda 169 efter varje arbetstillfälle för registrering.

Samtliga arbeten kommer att registreras för dokumentation. Arbetslistan (alltså utförda arbeten inte namn) kommer att vara offentlig till kommande årsmöte.

Vattenområden:

Vattenområdena Svinsjön och mellan Marviken (badområdet) ska skötas enligt separat bilaga.

Information

”Informationstavlor sätts upp där stigar och vägar går in i området. Tavlorna underhålls av tillsynsman.”

Nätområde

Följande avsnitt ligger inte på respektive tomtägars eller Svinsjö Gårds samfällighetsförenings ansvar utan hos Nätleverantören.

Allmänt

”En av de åtgärder som har störst betydelse för en säker elleverans är underhållsröjning. Åtgärden innebär att vi med 6-8 års intervall röjer bort den vegetation som fram till nästa röjning kan bli farlig för ledningarna. I begreppet underhållsröjning innefattas även fällning, grensågning och toppning av träd.”

”Med säker elleverans avses dels att upprätta en hög leveranssäkerhet dvs så få korta elavbrott som möjligt, dels att upprätta hög säkerhet för person och egendom. All underhållsröjning avviseras till berörda i god tid innan arbetet påbörjas. Vår förhoppning med detta är att ni kontaktar oss om ni har frågor eller synpunkter med anledning av underhållsröjningen.”

Tomtmark

”Det är extra viktigt med tillräckliga säkerhetsavstånd till fruktträd med tanke på beskärning och skörd och därmed risk att komma i farlig närhet av ledning.”

”Med planering kan ni på sikt undvika att röjning behöver göras i er trädgård. Plantera inte fruktträd eller andra högväxande arter under ledningen. Däremot går det bra att utnyttja ledningsområdet för t ex lågväxande buskar. För att vi ska kunna komma åt stolpar och stag bör inte något planteras i närheten av dointe heller klängväxter växa upp i stolparna eller stagen. Ledningsägaren kan inte delegera ansvaret för säkerheten till någon vilket innebär att vi inte kan överlåta till en tomtägare att själv hålla efter buskar och träd när de kommit för nära ledningen.”

Skogsmark

”Vid röjning i skogsmark blir det ofta större omfattning av fällning än på tomtmark. Anledningen till detta är dels att vi vill komma åt att besikta ledningen från luften, det är speciellt viktigt efter storm- och snöstörningar, dels vill vi få bort kläna träd i sidoområdena som kan utvecklas till så kallade snöböjar, (snötyngda träd som böjer sig mot ledningen). Rör det om större volymer eller antalträd som behöver fällas, kontaktas markägaren av entreprenör.”

Nätområde ÄT3054 Skottvång

*Kontaktman för åtgärder är Jan Johansson 070-657 35 14
Skogsentreprenör JEJ Rörtjänst*

Dessa moment skall med fördel utföras av föreningen för att kunna få en jämn och naturlig växtlighet i omedelbar närhet av våra tomter.